

N:o 128 D

470.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skånska sägner

och

traditioner.

upptecknades

av

Pehr Johansson,

(1924-1925.)

—
REGISTER S 201

Ö. GÖLNGE H-D

Div: S-D.

½ dubblning i 4158 (202. S.)

470

De sägner och traditioner
som här meddelas härleda
sig i huvudsak från Gränge-
byrden. De ha tillkommit
under vandringer och fördes
i denna byrden under hösten
1924 och sommaren 1925.
Av sägner från andra byrden
än Gränge erinras om
en del sådana från Åsbo-
byrden, meddelat av en

i Perstorp boende grannar
område vid namn Stjernberg.
vilken icke allenast bär
en intill brönsedon om denna
bryder, utan även har
strömslängor av fotografi-
er dörfria, tagna av
honom själv, samt hunda-
tals allmogefrämde av
mer eller mindre värdefull
art.

P. J. W.

Glimåkra P.
Julfirande.

1.

Det var något helt an-
runt med julfirandet under
min barndom än vad som i
våra dagar är förhållan-
det. Bland de många ali-
na sorters bröd som använde
sig av var ett, som bakades
av hem, merendels kallat
Kavring. Dessa kaker ba-
kades höga, sedan tog man
en tred och skar av den
på mitten. Det var ett
gott bröd. Ett särskilt
bakt sådant fricka att
användas för de Tiggare
och andra, som stöcka

De alla flesta av de jula-
tiggare, som under denna
tillståndsbekämpning i traktens
hude S. K. "tvegitapåsar"
med sig i vilken de erhållna
matvarorna storrades. De-
sa var länga och smala med
ett hål på mitten. Där mat-
varorna storrades in. Sedan
bar man dem över axeln, var-
vid den ena halvan hängde
fram och den andra drog bak.

Framför var och ena plats
vid julbordet kom ett ljus.
Den näst sista storknase
tror man att den, som ka-
de detta framför sig skulle
under årets lopp komma
att avlida. För som efter
måltiden sjöng en psalm

Sedan reste sig man och en från
bordet att tillöfnat varandra
en god jul.

Efter måltiden förkom
glöggdricka, vilken var myc-
ket vanlig under denna tid.
Lagomannen roade sig bra
omhyllat utblåst och trevli-
gare så än nu. Men man
fick gå tidigt till sängs
medan guds tjänsten i
Skinnåkers kyrka började
redan kl. 6 på morgonen.
Till denna skulle alla be-
ge sig. Redan vid 3. eller
4-tiden på morgonen
var man därför uppe för
att kläda sig, och man
skulle för öfrigt ha en
kall mat innan man be-
gav sig i väg. Det var i

min barnsoms flört. Sedan
blev det kaffe. Men man
skulle det vara, ty det var
ofta kallt under den tiden
vid julfirandet.

Min far hette Glad var
boende inom Bräley sockens
område, men född i Shimä-
kra. Men lissas. Därför
gicks vi alltid till jul-
attan där. Vi hade och
anledning därtill, emedan
den i Bräley turade om, så
att det ena året var det
julfatta i Bräley och nyårs-
atta i Smitsläf, det andra
året alldeles tvärtom. Un-
der de år julfatta avhölls
i Smitsläf gick man i regel

till Shimäkra. Glad var icke
sällan anförare för den skara,
som drog dit. Detta i sinnet
att hon var det stora Kä-
rleksbloss, som man all-
tid fröjde sig på den-
na vandring.

Redan dagarna för-
ut hade blosshållaren
 varit ute i skogen att sam-
la in löpplig Käda. Det
var nämligen icke vilken
sida som helst, vilken
ansågs duglig. Då man
närmade sig Shimäkra
verkley kunde man se hu-
ru det lyfte och blomma-
de öfver allt i backarna.

Såsom under 1860-talet var
dette bruk vanligt där, eh-
ru det sedermera med åren
mer och mer avspådes.
Det var icke blott de gäende
utan även åboende hade
sådana käddedblor i hån-
derna. De fladdrade vida
omkring. Med röje blor
följde i allmänhet lisa-
stora ströar med folk. Kyr-
kan var ofta så fullsatt
med folk, att en hel del
icke fingo plats. Särskilt
var detta förhållandet
under de år, då kyrko-
herde Pålson där predi-
kade. Denne var i lik-

het med en annan prästman,
som tidigare där predika-
de vid namn Danielson.
mycket avhållen och gä-
rna hörd.

Efter det gudstjänsten
var slut skyndade man sig
hem så fort som kunde
medan även här var en all-
män tro, att den snarast
kom hem från gudstjäs-
ten skulle under det kom-
mande året också präst
på sin gräda inbörgad.

En gammal sed,
som brukades i minbar-
dom var att gå "julaspi-~~julaspi~~
ke". Där som lades några
ungdomar vid skymningen

och kläddes ut sig på det
 mest beymmerliga sätt. Ofta
 hade man svårt att urskilja
 eller till hylsten dalt dem
 med maskar, som man
 klippt ut i papper och
 sedan färgat. Ofta
 drog man en påls ut på
 celtsummons. Utan
 var utåt. Jag var flera
 gånger och "gick julaspo-
 ke" till Strömskall, som
 då ägdes av pater Kruse.
 Det var vid 8-tiden på
 aftonen, just då aftonmid-
 tiden var slut. Som skaran
 trädde in i salen. Av
 de hemmanvarande barnen

erutlagos de med förtjus-
 ning. Dessa ville gärna
 undersöka vilka de var.
 Grubben Kruse själv be-
 hörde gärna stora åt-
 skilliga bullar, klenit-
 ter och vefehonda julka-
 ker i fickorna på oss.
 Med barnen där förde
 vi ett förförligt liv. De
 hade snart upptäckt vil-
 ka vi var och ville att
 vi skulle stanna. Slut-
 ligen brukade grubben
 resa sig från gungstolen
 och pipan: "Giv den
 en sextanstilling, så
 hon med sin barstämme,

Så blei vi vil snart av med
dem, som ork skedde. På
detta sätt brukte vi gå
från hus till hus längs
hela Störns hallvägen. Sd-
an avslutades vi på ett
ställe och förtärde de
matvaror vi under vand-
ringen erhållit, samt
roade oss med lekas tills
det blev sent på kvällen.

"Julagillen" var också
så mycket vanlig under
denne tid. I varje gård
brukade man ha sädarna
och var det mat och dryck
vid dessa. Så att borden
rent av dignade. Släkt

och vänner var närva-
rande vid dessa gillen.
Teke sällan var det långa
rader med strötor, då
de fram på natt kvällen
begära sig döi från.
Mera än en gång stjälp-
te man i snödrifarna
och det hörde till god
ton, att vid föden på
ett dylikt gille vara
så öredotad som möj-
ligt.

Även ungdomen sam-
kades till att leka jul-
nor om Glänska by
fanns ett ställe, be-
hått av en ensam

gumma, som gemenligen
gick under benämningen
"Haspan". Hon brukade att
upplåta sitt hus för jul-
lekar och dans. Trakte-
ringen bestod av äb och
kakor. Denna bestod av
gumman, som fick sig
än av deltagarna,
Hon gladdes mycket över
att de unga ville hälsa
på henne, och hon brukade
gärna tala om
för oss huru det gick
till då hon själv var ung
och gick omkring i gän-
darna för att "leka
jul."

En gång, då jag stod
i begrepp att gå från
en lebstuga hos "Haspan"
hördes ett förförligt o-
vösen från ett närliggan-
de hus, vilket beboddes
av en tonåre. Denna var
den snällaste och bekvä-
ligaste Karl, som kunde
gå i ett par skor, då
hon var nyfiken, och när
hon var full skulle hon
alltid bräka ned sin
gumma. Denna gick
merendels i orten under
benämningen "Jockan",
och var nog så ben av
sig i vardagslag, då

"Grochen" var mycket och icke vägrade knäta. Det var denna frödenjucke man nu i sitt mycket tillstånd skulle avträ. Genom fönstret kunde vi se huru hon höll gumman i håret och släpade henne runt i stugan. Hon skrek alldeles förbärligt, men kunde ingenting göra. Grochen sving av alla krafter:

"Så ska' jag harva stugan med Grochan,
så ska' jag harva stugan med Grochan."

Stuligen tyckte några av pojkarna bland dem utafri stående i ungdoms åren att det gick för långt, varför de gick in för att rädda livet på den storbores gumman, som var alldeles mörbultad. De stormade sedan där till "Grochen" kommit i söng och i slumrat, väl vetande, att på morgnen var det icke förlikt. Då hade modet hos hjälten storbrutit och det blev säkerligen hon, som fick sina rennar rakade för uppträdet Krällen frunt.

Under trettondagsoaftonen
var det vanligt, att man bar
omkring en lyktas ~~veder~~
rönn, i vilken brann
ett ljus. Detta föreställde
trettondagstjörnan.
Samtidigt sjöng man
”stjärnsånger”.

Under Tjugonde-
dag knut ködes julen
ut. Då ägnades alla
fönster och dörrar under
det att folk med ris-
kristar i händerna fö-
ro omkring i stugan
för att ”köra ut julen”.
Det gick till precis

på samma sätt, som då
man under sommartiden
kommer borta ut flugan.
Sedan dess anses den
officiella delen av jul-
firandet vara slut. Men
långt efter fortsätter jul-
kalasen i bygderna,
och man var, som var
hjälpredda vid gillerna,
hade att varornas
natt vara borta ända
fram i Februari månad.
och det ligger åtskillig
sanning i det gamla sä-
met, att ”julen varat åt-
minstone ända fram
till påskan.” Maria Lundblad
Brisby 70 år.

22
Glimåkra m
Julfirande. 2.

Då uppskräckningarna
gingo till julattan i Glim-
åkra kyrka var de un-
der min barndom frizetta
med stora kloss och vi kun-
de se dem på långt håll,
då de anlände förbi Borg.
Jag är fridd. En del
av dem brukade rida.

Det fanns tvänne
grummar under min bon-
dom: som redo från jul-
attan i Glimåkra till det
i västra delen av socknen
belägna Olatorp. Det
gick alldeles besatt. När
Una i som den ena av

-23-
grumorna hette, idse
fick fort hösten på annat
sätt, tog hon av kluten och
prickade döms på den
ne. Hon kom och förbi den
andra och anlände hem
en halv timma före denna.
Hon berättade sedermera
att under det året fick
hon frist inbörjat av
alla dem i som brukade
hemman i Olatorp och
närmaste omgivning.
Att detta berodde på, att
hon var frist från attan.
Jag var lika alldeles
övertygad. Hon påstod detta
vid ett Kalas hemma.

Sven Nilsson
Friggnafte 75 år.

Troll.

3

Det fanns en sten i vä-
nheten av mitt fädernes hem
i Dorosip. som var mycket
stor och flat. På den stenen
hade en av krinnorna
i Dorosip funnit en liten
flikha sitta gråtande.
"Varför gråter du mitt
barn?" frågade krinnan.
"De ha gått ifrån mig och
lämnat mig ensam. Krin-
nan tog barnet omkring
och fortsatte upprätt.
Så vid händes vägen av
frå att barn efter den
lilla: som blev en lång
och stark ungdom.

Men en kväll, när flic-
ken blivit stor, som det en
kvällsning från de värbelä-
na Trollabodarna och be-
gärde att få fliken äta.
Grunnen i gården sätte
henne ute i gräset, anse-
ende att det var rätt hön-
ta fliken tillbaka var.
Så hon kortat på henne
uppförte och skulle för-
gå dessa myten av henne.
Men trollkrinnan var
envis, varför moran i
Dorosip slutligen gav upp.
"Mjölle och Smör Sker" det
aldrig tryta i denna gräs-
sade hon när hon gick
ifrån. Och det har icke
heller skett.
25.

Vånga Sn.

- 26 -

4.

Ellabullen
(Troa)

Vid Esperäs i Vånga socken finnes en bull, genomsagen kallad Ellabullen. I denna bodde trall. Bönerna i nötheten brukade att prova detta genom att utsträtta en tunnål utom för kullen julnatten. Detta blev alltid förtärt. Till gengäld storo trallen säden åt dem på senare månen, när denna var mogen. Och ingen fick sin säd rodnare vägras eller i sin rätt tid skuren, som de. En bonde var upfiken och dölde sig bak

- 27 -

Kullen för att skuren del gick till, Han lade då märke till, att man hjälptes åt med ströning, en under det en gammal kommenderade: "Jag står för bond, lille vjipp för bond och den Grubbe lille, bind." Det gick alldeles besatt och snart var hela åkern skuren. Men här det var, trodde de ha märkt, att de var observerade, ty från den dagen storo de aldrig mera säd åt den bonden. Detta kunnat hon icke försöka

made att utsätta öl på
det sätt, som för en bruk-
ligt. Under tiden de and-
ra fingo sin skid på be-
målt sätt skuren, måste
de själva krabba på med
sitt.

Skon. Rosen. Bråk
f. i Vånga. 60 år.

Vånga 82.

5.

Troll

De gamla, som var
boende intill Innelussjön
i Dyrkebada, Skärnäs och
andra gårdar, brukade
någon, att fördrum Kom-
muns trallen på Krimmön
till grumman utmed
sjön, där dessa bodde i si-
na små, fattiga stugor

med begäran att de måtte
ätaga sig sköta åt dem,
som orlo skedde. Men de
lade dem förbrilt på
hjärtat, att icke våta
fingrarna när de lät
dessa lösa utmed träden
emedan de därav hade
ett större obehag än de
själva kunde rita. De
uppgjorde dock aldrig
vori detta obehag bestod.
Men deras här var i all-
mänhet starkare och
bättre än bindernas,
och som trallgrumman
na på Krimmön bet-
lade mera än andra
för besväret, ätago de sig

hellre deras opriat än
bondgummormas.

Det fanns ävenledes
en trallgubbe, boende vid
röstra stranden av Sjön
Jumeln, som brukade
att ha liv, som han ville
ha sprunnit. Han skie
sode oftast sin dräng
är Sjön med detta, för
han hade skumma preten-
tioner som trallbrinn-
are på Krimmön, och
betulade en arbetslös,
som fullt motvarade
deras, understundom
änna mera.

g.

6.

Det har ofta för brukat
visning sken och ljus när
den nedanför Krislingefal-
len i Helgeön belägna "Höjle",
en djup håla, mitt emot
norr. Och det är icke
heller underligt, emedan
en hel del personer där om-
kommit, bland dem en lär-
man och en ägare till
korv vid namn Nordgrist.

De gamle brukade em-
nellertid berätta, att då
i forna tider ställt ett
stort slott, som boddes
av en herra, den där var
ringhet agndaktig och

le vid sitt folk. Hessa sam-
mangredade sig och beslutade
att anfälla honom. Vid ett
tilfalle trängde de in i
slottet, så att detta blev
alldeles fullproppadt. Då
han icke kunde hålla dem
ifrån sig gick han upp i
borgtornet och läste sig in-
ne där. Antalet folk blev
slutligen så stort, att ett
nå brände grundvalarna
att spränga och hela slottet,
nysprutades av åv, som
redan drosfrinon un-
derminerat platsen. På
detta sätt gick den mäk-
tiga borgen över ända.

Endom hade man sig vid
slottet under ha kunnat se
spirorna därav, och dygnt
är det på platsen, så att det
mycket väl kan ha sin
plats där, utan att spi-
rorna behöva komma upp
även vid lägsta vattenstånd.
Man brukade också tala
om att man där såg blom
och rijkdomar dälighet
under mörka kvällar.
Hera än en gång har jag
och där sett saker, som
örefallit mig besynner-
liga och oförklarliga.

Per Tunman
Härnäs
75 år.

Borgsägen.

1.

En knapp halv mil söder
om Kruslinge, mitt emot
Hansborg, ligger två holmar
gemensligen kallade Herrans
holmar, där enligt de gam-
las berättelser en borg skall
ha stått, vilken någon
gång förstörts av en häf-
tig vildeld. I ruinerna
av denna hade sederme-
na snarphögarne sin be-
stämd. Särskilt under
kriget var detta förhåll-
landet. Men efter hand,
som svensarna blevo
herrar öfver landet igen

måste snarphögarne åter
draga sig tillbaka. Men för
började dock tala om, att i
hans beordring, då man ofta
rodde mellan Kruslinge och
Herrans holmar, syntes det
lönningar efter beväpnade
skott. Man kunde se bjälke-
lager efter en bro från fast-
landet och dit.

8.

8.
Kristianstad.Ryplaus anläggning.

När Kristianstads kyrka

skulle anläggas var kungen,
som då var Kristian IV, och
så närvarande. Han fick då
se, att den icke, som han
befallt, stod fullt så rätt.

"Den står på sned: sade han.
 "Lite' på sne' gör väl te. my-
 ket på du är ej bra: repli-
 cerade byggnistaren. Här
 var blev kungen förbittrad.
 "Så det vika nog ned att
 du förfuskat min kyrka,
 utan du står obort och
 gör norr av mig! Då jag
 vill rätta dig!" utbrast
 han. "Förmed håll han
 till honom med sabeln
 så att han blev liggande
 på platsen. De andra när-
 varande herrarna tyckte
 detta vara illa gjort, men
 ingen vågade vänt säga.

— N. J. Sk., N. J.
 77 år.

Broky 816.

9. Ugedagsräkning = Märkesdagar.

I min barndom ut-
 ungdom räknade de alltid
 med "ugedagsräkningen".
 Frättne (13) uga brjude
 sålunda den 6 april, då
 rörelsetet skulle börja.
 Sedan räknade man bak-
 länges till den 6 juli, då
 man skulle kunna be-
 dröna huru stor den som
 att bli. Under elote.
 tionde ut vionde uga-
 na skulle man så, i den
 ättande eller sjunde
 satta potatis. Under
 skette vellan hade man
 att så lin. Sådant odt.

Och då i vinterda görd. Om
göken sade man. att hon kom
i timde och gyl i vinterda
ugon. Efter det skette up
grossat räknade man
icke mera.

Om Kyndelsmässan
sade man att det blev i re-
gel kallt. Men samtidigt
tröstade man sig med att
Om Kyndelsmässan kom.
Då ska vintern bli en lita.
Men så kom Petter Katt.
När han kostade sin hatt.
tog vintern alltså bittefatt.
Att annat vint var:
när Petter Katt kastade sin hatt
ligger vintern te Froel natt.

Eller med andra ord: om det
blev stor frost eller en snö
vinterkunta, skulle denna
komma att ligga ända
tills Marie Bebilds dag
(Froldagen.)

Om Matthias sade man.
att han kostade en varm
sten i vattnet. Här med ma-
nade man att stenarna
i vattnet vid denna tid på
varen var så varma. att
isen omkring dem smälte
och kom loss.

Vid treje torsdag
i Tv skulle alla lägga sig
i dagsljus. Annars räke-
nade man på att de icke
blevo redo att lägga sig

i tid det äret. Då skulle
man också börja med att
ge folket merafton, som dryg-
its in vid mikaili. Emel-
lunda denna senare tid och
den fört angivna var
meraftonen indragen.

Om Tranenget, när tra-
norna kommo och Kiäke-
nedonet, när kiäkorna
brukade sätta bo, visste även
de gamla mycket att tala.

Om Erk skulle man så
hålla och på öfver sätta
björn. Den föra dagen kalla-
des på finska häll "Harv-
eriken".

Menne P. Österberg
Borley 77 år.

Om Hjärris, ä Nm 10
grändens ägn. ligger en sten,
kallad Trollsten, den
har en trollkrinna; Traps
bakebacke kostat enat
Hjärris kyrka under-
ske på att stå ned denna.
Hon hade därvid lagt
den i sitt strumpeband,
men när hon dröngde
till för att kosta, brast
bandet, och stenen kom
icke dit den var ämnad.
De gamla brukade alltid
siga om denna sten, att
den vände sig en gång den
heltade nybakat bröd.

Pokboian P. Pern
Hjärris 75 år.

Broby St.
Spöckeri.

-42-

11.

Vid Mannagårdsbacken,
söder om Daley, har ofta be-
raktat uppträffa sig en del jä-
lighet. Vid flera tillfällen
har jag öfverträffat på Ki-
gård, som kommit ridande,
strolande med sina vapen
och rustningar. Jag talade
om detta för några bekanta.
De ville icke tro mig, men
jag bod dem följande kväll
komma med. När vi
så kommo mitt för den
utmed än liggande Kä-
leksstenen fick jag se
en stor jättegestalt kom-

-43-

ma vägen fram. Nu är det
allt borta att vända, först
jag och frågade mina med-
vandrare: ser ni något. Nej,
ingen av dem observerade
något mistänkt. Jag bod
dem emellertid vända, om
de skedde. Sedemera
frågade jag den vid hem-
komsten, om de icke obser-
verat den store boden,
som kom oss emot. Nej,
ingen hade sett någon, men
säril de som jag blev
förfärligt allmänande
och vi märkte nog samt
att vad vi räknat ut för
icke blott var inbillning.
J.

Glimåkra Ps. -44-
Gamla gårdar. 12.

För i världen fanns det två gårdar i Borsarp (Glimåkra församling). De lågo alldeles bredvid varandra. Boningslönge var för en skiftet 1840 gemensam för den båda. I den ena halvan bodde den ene, i den andra den andra bonden med sina familjer. Och de hälls gott nabolag. Uthusbjyggnaderna var skilda åt. Båda gårdarna var kringbrygga, försatta med portar och alla längorna täckta med halmtak. Så

-45-
Som en skiftet omkring 1840
uthusbjyggnaderna blevo ändrade.
För ägdes Borsarp av en ryttmästare. Det var under 1600-talet och var då båda gårdarna sammanlagda. Efter det att denne ryttmästare avlidit, inbrötes gården av nio fribönder.

I Hemlinge poställe bodde under den tiden en häradsförordning. Sedan delades den gården i fyra särskilda hemman; men det fanns blott två boningshus, med två familjer i var ett, precis som hemma

-46-

i Bosarp. Sedermera kallade
hinge åter sommanlagits, så
att nu är det blott en görd
jörstades.

— Sven Nilsson
Friggstofta.

Snapphanar.

13.

Mellan Bosarp och Rump-
periöd finnes en större sten-
häll, strax invid sägen.
Den är belägen så, att den
bildar en gratta. Under
den tid snapphanorna i str-
utströckning hade sitt till-
håll i dessa bygder, hade
dess. sitt tillhåll i bemänte
gratta. Svenska Dragnar
hade vid flera tillfällen

-47-

Kommit ridande där förbi
att söka efter dem. men hade
icke någon aning om denna
gratta. Folket i de kringlig-
gande gördarna kommat
till snapphanorna, som
varden en längre tid där
hålls till. Det var av ortens
folk. Flera av dem symde
sedermera, när briset sköt,
över till Danmark.

14.

Grona-Nillan.

Vid Rumpperiöd bodde
under min barndom en gam-
mal grumma, gemenligen
kallad Grona-Nillan, vil-
ken icke hade det bötarlykte.

Man berättade talas om, att
under skrämsdagarna
berättade han för till slut.
Han var något halt och var
glad, att en sådan afton
hade han en skomakare i
trakten blivit redigert.

Således vill man för,
att Grana- Villan hade mjölk
mors och att han skulle ut
träga för att dessa skulle
mjölka andra kor; detta
icke blott under dygnel-
rekan, utan och vid andra
tider.

En skrämsdag som-
gras stor Villan inte på sin
gräddning och ropade: "Så

långt detta rop hörs, skall all
mjölk och allt smör vara vitt.
- "Det skall så annat heller!"
utbrast en jägare, som befann
sig i närheten, och gav henne
samtidigt ett slag med brö-
skalven så att hon håll
på att koka väppen.

15.

Oderljunga ^{se}
Snapphäger

Under den tid då Snapphäger
närna gräslande som väst
fanns det i Örhulta (Oder-
ljunga socken) en änkas,
som hade fyra söner. Alla
dessa blev Snapphäger.
En av dem kallades Hulta-
vissen och blev denne en
litet fridager, som djäv

snarphaneledare, vilken
vid strilda tillfällen lät tala
om sig. Bland annat in-
fångade han en vacker
bondflicka i trakten, som
menade att hushålla åt
sig. Hennes föräldrar och
anhöriga sökte henne över
allt. Vid ett tillfälle be-
trädades man komma henne
på spåret, och hon kom
ifrån snarphaneledarna. Bön-
derna i Odeljunga by be-
röpnade sig nu att draga
i väg mot den halvög,
där snarphaneledarna uppe-
höll sig. Flickan var vid
tillfället vägrisor. Man

lyckades också fullständigt
övertrota snarphaneledarna, som
ringenting ut anade. Hulta-
niska blev alldeles ursinnig
då hon såg sig vara förrädd.
Hon trodde att det var en
hans bröder, som gjort detta
och grep en närstående bon-
deman och sköt brödern en kula
genom hjärtat, så att hon
segrade ned på marken och
dog. Därefter sköt hon skott
på skott mot den antor-
mande skoron. Denna kall
på att svikta och säker-
ligen skulle Hulta Niska
blivit segrade på valplat-
sen, om icke en fjortioårig

pojke fem nio, som tröttest
Nisses ildka. Han högg honom
med en sabel så att hon dog.
Det var bra gjort av denne
pojke och man håll alltså
före, att hon hade något
på sig, så att varken kulan
ett eller svordshugg bet på
honom. Därmed var det
slut med Hulta - Nisses be-
drifter.

Perbjörn Håller
Oderljunga.

Ärkenes 16
brännes.

När smärghanderna var
der det stora kriget brände
och brände i bygderna blev
vrederna till slut så upp-
retade på dem, att de be-

slåto bränna hela Ärkenes
socken. Hatten på Sinclair
holm utförde detta uppdrag.
Ärkenes, som var rikare än
gördar, brändes på som en,
och ägdes av en av minaför-
friden. Denne bodde den dagen
varit söderut och kefsen
sig på Grimsboas bocka när
bränden bröjde. Han vin-
de med det samma för att
räddalivet. Men därför-
innan antände han en stor
risstyg vid Grimsboas gördar,
och räddade därigenom
jerna. Ty när svensarna sågo
att det var där, trädde de sig
in varit där fört.

— Frans Nilsson Ärkenes
81 år.

Snapphanar. 17.

När snapphanerna brände Örnans blev ingenting av värde förstört. De hemmarne, de kvinnorna hade nämligen i förväg fått veta när de kommo. Allt var de kommo när för de till en backe, belägen i närheten av gården, egentligen kallad Rennisgebacken. Under senare tider har man dock sett det blomma och ryka, som bevis för att en stor skatt där finnes förvord. Man har gång efter annan sökt komma åt denna, men utan resultat.

80.

18.

Snapphanar.

Det finnes en stor stubbe efter en numera fälld ek, som kallades Snapphanen, belägen i Örnans strog. Denna ek var ihälig och forns det ett hål så stort i denna att snapphanerna där haft sitt tillhåll. Under den tid för var bonde i Örnans forns det ett par stutar, som under en regnig natt kommit in i denna trädgrötta. Man sökte dem på flera ställen, men utan resultat. Slutligen

hittade man den i och fick
man därvid ut den ene un-
der det att den andre blev kvar,
så att den död blev tagen
förifrån.

Hästveda m.

9.

Drakar.

19.

Under min barndom
fanns det i Åbule (Hästveda
socken) ett stort steurör, som
gementligen kallades för
delarör. Helt säkert var
detta ett fornnimne. Man
säg ofta ljus ljos där och
jag säg det själv som ung
mängden gång. Min far
tog under min barndom
sten till britis fornsars
stengärdesgård och själv

tog jag doi sten till en lika
lång sträcka. Ändå fanns
det en myckenhet kvar. Un-
der det jag plöskade sten i
detta fätlerör fanns jag i
dess mitt en del gatta
stenar. Särdeles hittade
jag hålsten av en mal-
sten i det samma. Att
det var en grav i mitten
är jag övertygad om. Man
brukade under vinter-
kvällarna där se ljus
ljus och del påtoda sig och
ha sett drakar flyga om.
Kring röret, som mitt
allt fortfarande ligger
kvar.

— Ola Andersson

Björnum
80 år.

Lästreda fr
Skogsmän.

20.

För brukade man tala om att det fanns Skogsmän ute i markerna, som under stundom kunde skrypa sig stora och låga som träd. Det fanns i min ungdom en Skogsraktare i Åbuen (Hästreda S:n), som skulle skjuta tjädre vid bloss. Han hade därvid sin väg förbi det i Skogen klädda delar. Som han gick förbi fick han på toppen till detta se en väldig jättegestalt. "Vad är du för en, som är så sent ute?"

frågade han, till att börja med under tanke på att det var en annan Jägare. Snart såg han dock att han hade en övernaturlig storlek. Han Skogsraktaren tog det oaktat mot till sig och ropade: "Har du bloss eller blossa med dig?" Det hördes förvid ett förförligt brummonde, hvarefter han såg huru korlen brödade ut i luften och fullkomligt flög i väg. Samtidigt blev Skogsraktaren alldeles mällos och kunde icke på en hel veckas tid öppna sin mun.

Hon fruktas så att det var skogsmannen hon råkat ut för och åktade sig en annan gång att i onsdag ropa, då hon befann sig ute i skogen.

Vid ett annat tillfälle, då det var mycket kallt, kom en väldig jättegestalt, klädd i grå kläder, liknande mossen på marken och begärde att få lärna värma sig. Hon fick delta och satte sig vid ugnen i stugan, utan att säga ett ord. Om en stund avlägsnade hon sig på samma sätt som hon kommit.

— Jo.

Krittinge su.
Trollgäddor.

Trollgäddor finns det litet vinstädes i vattendragen. Sedan gammalt finns det en sädon i Ålån vid Krittinge ångor. Här är stor som en bjälke. En torgrare i Krittinge by hade en gång henne fast, men hon hade på ett hör när dragit till. Så väl somt, att han håll på att falla ut i ån.

— Anna Johans

Krittinge

Öröky su.
Segehusen.

Det finns en del män i riket, som födos med sege-

huru, eller med andra ord
 ha liksom ett skynse öf-
 berordet då de födas. En
 omtänksom fördegrumma
 tager alltid vara på detta
 omhölje, emedan detta kan
 vara nyttigt att ha förfrun-
 tiden. Det fanns en
 sådan kvinna i Orley
 socken, som var född med
 segerhuru. Hon hade em-
 den många år vstatts;
 Amerikka, men återvön-
 de på gamla dagar döi-
 frön. Då hon dog fann
 man att hon i socken ha-
 de en segerhuru insydd.

— Jo...

Quintessa se.
Segerhuru.

Den som var född med
 segerhuru kunde se mycket
 mera än folk i allmänhet.
 En sådan var exempelvis
 gamle baron Sullenbrook
 på Sinclairsholm. Vid
 ett tillfälle, då en bröd-
 väda där hatade gielv hon
 omkring elden och denna
 lyckades icke sprida sig
 öfver den väg, där hon gätt.
 Och likväl blöte det all-
 deles förfarligt. Endast
 husbjörnar brann ned,
 men de öfriga af kyrkan
 blevo den gången skonade.

— Jo.

Österlöfs Sn - 64 -
Klas Bludderbuss. 24.

Det finns en cirka 3 m.
hög sten, upprätt på Kjelke-
stads väng i Österlöfs socken
och uppriser folksägner att
detta skall ha skett på det
ställe, där den orke tag
Klas Bludderbuss (Rode-
buss) till Karsholm.
Denne var en förfärligt
ond och stingig herre, som
var hatad av det folk, som
var honom underlydande.
detta emellan han del
med dem, som med skä-
liga djur. Han var äm-
ledes i förbund med den

- 65 -
onde och när ären gått till
ända under vilken ärens
barnmorskan skulle gå, kom
denne och anhörande ho-
nom. Detta skedd först vid
det anförda, i Kjelkestads
väng betagna stället.
Klas Bludderbuss befann
sig där, då en stor gillefä-
gel i form av en kaja, kom
flygande för att anhör-
ta honom. Man såg öre
allt i de närbelägna
grändarna hans herrens
anförd. Någon ropade
upp och frögade fågeln:
vad är det du hör i nu.

en ohälsosam hantill: det
är Klas Bladderbuss till
Korsholm.

Denne var såv ut
sitt folk och men skulle
haft väl förmoda, att hans
efterlevande skulle bättat
sig, då hon såg hur det
gick med mannen. Men
tro ille detta. Det var
hon som flyttade gårdens
från Husön till den
plats, där den nu är be-
lägen. Detta kräpde ett
förfärligt arbete, och hon
körde med torparna ut
i skogen. Som det varit oskä-

liga öfver. Men det fanns
en torpare, som kunde vara
än andra. En gång då den
svära fann befunnit sig ute
i skogen kände hon förm
med ett stort timmertid
detta utan att det någon
syntes höstar eller axar
för detta. "Vad köder
med?" frågade hennes
mäd, och svarade hon hon
till: "med Klas Bladder-
buss till Korsholm!" Sm-
tidigt lät hon pirron
vira om den arme syn-
lige kraken, så att
storsten dögde i väg med
hirkelig fart. Hennes

vid en tåmlig smärta på
det klara med hvar det
var fatt, att varken var i
besittning av hemliga
kunster, istället för den bad
kommer i Guds namn upp-
märksa. De skulle få höra
eller se att slagra från
timmerträden ned, utan
att behöva anlita min-
niskornas material till detta.
Mannen lovade oss att
läsa Klas Plunderens
för oss i fred.

Men någon så i sin
gras har han icke. Vår
natt brukade han under

min ungdom, eller rättare
sagt, min förtid (som hade
tjänat på gården) som
snaforande i svitlöskor
geron allien. Då var det
allt bört att hålla sig på
arstond. Ty det gick med
en förtvirlad fart. Vag-
ren körde upp till stora
hus. Där steg en svart-
klädd herre av artiad-
de in, men man såg ka-
non aldrig komma ut
igen. Sedan rullade ryg-
gen åter bort. Håstar-
ne var som om de
varit glödgade om när-
barnen, och ågaren

Spuntade förnmligen eld. Han
viste noggsamt vem det var
och det var bört att gå till
sidan när skjutningen kom.

Han brukade ävenledes
tala om att på slaget tala
om nattetid brukade det
komma en stor svartkläd
Med ned från ett av torn
när. Så den där för —
var i gården utan att
komma ut igen. För
fanns det också ett rum
i Karsholm, där ingen
kunde bo. Det var ett
fullkomligt spökrum.

— Nils Nilsson
Hjälkestad.

Det har ävenledes funnit
en spökhund på Karsholm. För
endel år sedan fanns det
en väktare där, som varje natt
brukade möta en främman-
de hund. Var gång hunden
såg honom svarade han
ilsket och det såg ut, som
om han haft glädande kal
i ägnen. Till slut blev väk-
taren arg, och en gång då
han tagit sig litet tillborta
sköt han på honom. Han
kräppade dock icke, men
väktaren blev så sjuk, att
man höll på att dö. En
blot bestade honom till slut.

Åsunn

-72-

Åsunnspäglan

26.

Åsunnspäglan bodde under senare delen av sitt liv i Årkelstorp. Det var en rätt så full grube. Och klack var man mera än de flesta, enligt vad man om honom visste berättade. En gång blev hon för denna sin Årkelstorp strömd till tinget i Gjälkinge. Åsunnspäglan gick dock inte dit, utan stannade hemma. "Viljade ha mig till tinget för de hinta mig dät", förklarade hon. Ransmannen

-73-

fick orlovi i ena drag att göra detta. Han begav sig nu i väg och fick mycket riktigt. Rågen med sig på stjutsen. Men när de kommo till Råbelaf oprang denna in på ett vetchält, och det var omöjligt äter på den dörrifrån. Åsunnspäglan länge Rågen befann sig på. Slutligen bad Ransmannen honom gå av och draga sin pärd. Han ville inte mera ha med honom att skaffa. Hålet blev sedermera avskrivit.

J.

Broby 82

Skogssönvår.

27

På Söskären nordost om
 Bråley har alltid en del dän-
 isket bebrut myrskälla
 sig. Även de finnas, som
 här bebrut träffar på Skogs-
 sönnvår. Det fanns en
 gulbeck här för en del år sen,
 gemenligen kallad Vibergs.
 Hon kom hem till mitt en
 söndagsmorgon och omtal-
 de att hon på Söskären
 råbrut i sitt Skog med en
 mycket fin mansell. Hon
 gick dock med träskor
 och var barbenad i dess.
 Annars var hon finare till
 sin klädsel än någon av

prästgårdfrökarna frömmen
 i byn. De hade gätsidan
 sida med vandra en god stund
 dock utan att samtala med
 vandra. Rätt som det var
 försvann hon alldeles
 och här var av den bestän-
 da myrbattningen att det
 var Skogssönnvår hon träf-
 fat på.

Huss Klän
 Bråby.

28

Broby 82
 Skogssönnvår.

I den närledagna präst-
 gård finnas en Skogs-
 sönn och jag har mera än en
 gång hört henne säga. Jag
 är som att taga mig fram
 där, född i närheten som

Jag är, men det har dock
intäffat ett par gånger att
jag så gätl vilse, så att det
nåtan varit möjligt för
mig komma fram. Inget
funtimmer har jag sett,
men hört det lilla be-
ret på arständer skratta, det
har jag gjort flera än
en gång. J.

Broby 29
Broby. Det finnes en trall-
hare i Prästadsbygen, som
under flera år så varit
synlig. Vester antalade
för mig att han vid flera
olika tillfällen skjutit

på denne, men var gång
dessa skott hade han tagit sig
en öra än, rårt mot skinn.
Ännu andra ha skjutit på
denne, dock utan att
träffa. J.

30

Skarhults
Godset Skarhult.

Skarhult är en ugs-
ket gammal gård, som
redan i hedenhörs årtal ha
existerat. En gång fanns
det en herre, som spelade
helt hela gårdens smed
tjänning till en annan her-
reman. Det var med hustru
denne namn och därför
lät han sedermera sätta

denna frög på gräslarna.
När den andra ägaren på
detta sätt förlorat sin görd
gick han ned i ett källarum.
Då satte han sig på en stol
och sköt sig. Ingen hörde
skottet, men kulan gick
igenom taket. Där på pi-
stolen, hatten o stolar på
vilken han satt ligger ett
portföljande bär i bevärd-
ta källarum, precis
som då denna händelse
inträffade. Det finnes en
glugg mot trädgården
och kan man vid klart
vädre se hela tillställning-
en därifrån.

Sämlades bevisen man
antalar, att i samma källare
skulle vara ett underjordiskt
rum, som varit är låst. I
detta ligger en stor skatt
förberg. Det hände en
gång att en skattsökare
sökte komma åt denna.
Han och en annan frög
och den nya dörren påglömt.
Men när de sågo dit in
var det så fullt med int-
er och sig på örrigt så
ansträngande ut, att det
belagde båda männen
all lust att fortsätta med
undersökningen.

— statkarlen
1924.

Lövestad 31

Snapphane - Vid Lövestad finnes
gryllor.
myr i Åsogen en stor grötta,
boringgröddas av en hel del
stora träd. Om gemenligen
kallas Snapphane-gröt-
tan. Detta emedan de-
sa stjärnor är där under
konigt brunt upprehåll
sig. Men har sålunda
berättat, att en gång
kunde dessa Snappha-
nen där under en längre
tid en prist död, som
de rövat från sin frö-
ling. Denna fick under
tiden vara utan herde.

Varifrån denne var har
jag icke hört bestämt ut-
givas. men det har sagts
av de äldre i trakten, att
han skulle ha varit från
Sverig. om ut mat
Kristianstad.

Falksk. Cederh.
Vallgå.

32

Andræus
Skärkärr.

I en stor Åsogen var en
Andræus förrens ett stäl-
le, där man utpekade en
stor skatt. Det var ett stort
stenkum med. som på det-
ta sätt utpekades, och
vid ett tillfälle, då man
skulle laga myr en ny
rög besät man att taga
sten därifrån. Under

det man plöjde bland
 stenarna träffade man på
 en förfärlig mängd ruinar,
 som krälade mellan dem.
 De blevo allt värre och vär-
 re till att angripa, var-
 för arbetarna strax kom-
 mo underfund med att
 det icke var meningen att
 man skulle röja dessa ste-
 nar. De förklarade därför
 att det var allt borta lä-
 ta bli dessa. Sedan den
 här också röret fått
 ligga i orubbat släck, och
^{man} ~~gick~~ ^{gick} till skatten allt fort-
 farande där är kvar. 90

Melby & V. Köngels
Kammaren F. Wrede.

35.

Fru Lida och barbinettokan-
 monerne Fr. Wrede ä Klackö
 var en oroligt skapfördig
 man, om vilken många histo-
 rier äro i omlopp. Han var
 född 1816 och son till gene-
 ralen med samma namn,
 greve F. Wrede. Vilken äro
 var känd för sina lustiga
 anfall.

Sonen studerade un-
 der sin ungdom vid Karl-
 berg med tanke att fram-
 deles bli officer, men
 han hade ett dåligt läs-
 humör och blev kugg i ka-
 men. I stället blev han

av Carl XV utnämnd till Kom-
mande och steg slutligen till
högst; grund hos denne att
han utnämndes till Kabinets-
Kommandör. I egenhet
av sådan var han ofta följ-
aktlig då kungen var ute
på resa. Vid ett till-
fälle, då de varit över
i Tyskland, blev det en
våldsam storm med en
mycket snösjöing. Den
morgonen då de träffa-
des vid järnvägen var
det åter mycket snö och
sjön hade last sig.

"Hur var du haft det i
natl. väder?" frågade kungen.

när denne kom i hus när-
het. "Gott", svarade denne
och stök sig ett tag i skåpet.
som han brukade göra. "Hur
snö?" blev nästa fråga. "Ja,
våren lade sig." "Du är
så alltid lika slafpändig",
utbrast kungen, under det
han vände sig till adjun-
tanten: "När har väl det
blivit snöet skyldigt?"
"Ja, en gång, ers majes-
tät", inföll denne. "Och
när får det, om jag förs
fråga?" menade kungen.
"Ja, i afficerskåpen",
inföll värdens småbarn-
de.

Greve R. S. Hamilton
Oröden 1924.

36 Kyrkan.

Det finns i Sheppar-
ölöfs kyrkas grund två stör-
re stenar som stjunta ut.
De hade fötts dit av en bon-
de som bodde i Sverstorp.
Han erbjöd sig nämligen,
om kyrkan skulle till-
byggas, att om man
ville lägga ett par av grund-
stenarna så långt ut,
att man kunde sitta
på desamma då man
gick till kyrkan skulle
man skänka dem dit.
Fatta skeddde. Nu är man
nu för längesedan d. 1. 1844
stenarna ligga kvar. H. 2. 1844
1925.

37.

Pricksten.

Det finnes en stor sten
emellan Shepparölöf och Vä,
bellsågen alldeles invid
sågen & kallas Pricksten.
I denna finnes en hel
del hålor inbrygna och
brukade gammalt folk
omtala, att i det ratten,
som stannade i dessa hålor
brukade de gamla tvätta
sig när de hade rötor-
ler på annat sätt leda
av sjukdomar på krop-
pen. Iven de affrade
man knapptälare och di-
verse saker i dessa hålor.

80.

Simäbra - 88-
Ruckan Alberg 38.

Hil fanns i Hittarp en gammal bondest vid namn Alberg, om vilken de gamla brukade berätta många historier. Han hade varit med i Bonnerkriget och även i Finska kriget 1808-1809. En gång då han skulle besöka julattlan i Simäbra kyrka måtte han prösten kallas, som var på väg dit från prästgården. Det var märkt och den Alberg trodde det var en vanlig bonde. Han träffade präst, slog han honom på den höga cylindernatten, så

- 89 -
att denne blev alldeles flat. "Sjunkerhatt gubbe!" utbrast han. Då han förnam att det var prästen blev han rött och bad om tillgift. Det var också så illa reumat.

Under finnskriget hade Alberg haft sin station i Västerbotten. Han sade att det var icke förlöst vara i krig. Den enda belysning han varit med om var en gång då han slogs med Kossaken. Vid ett tillfälle uppgav han sig ha varit illa utsatt. Han flydde, när han hörde Kossakerna omringa Örnens,

under tanke på att komma
bakom en större stenbänk,
som låg i hörnet. Men när
hon kom dit, var där så
fullt med befäl att det
var icke plats för honom.
Väntade han det därför att
springa till en annan
längre bort belägen sten-
bänk, men han klarade
sig utan att räkas.

Hemma på natten
myrträdde Åberg myg-
ket tyranniskt. Och all-
ra vänt torde han ha
myrträtt mot hustrun.
Med henne körde han och

glöjde den lilla äkerläraren.
som hon hade att bruka, ej
heller sprödes på ryggen. Vi
då brände hon att ceceren
den gamla klockiga grannan,
som om det varit en knekt.
Hon visade icke annat än
lystia, då hon var berusad
och ropade gifv allt! Sedan
hade hon att göra alla de
varelser och tjuvar. Som hon
själva kunde, och om än hon
icke brände räd, an-
vände hon sig av alla de
skällord, som hon lärt
sig under den långa tid
hon själv hade tjänat
Kronan.

- Hov Per Olsson
Åkerstorp.

Sloby. Se
Orre sägen.

- 92 -

39.

Nordväst om Dalingskläp
gränsen mot Forstorps
församling ligger ett gräv,
som utgör lönnungen av
en större sjö kallad Mosjön
eller Massjön. En liten
bäck leder ut från denna.
Vid denna bäck har för-
den varit en mindre skot.
Någon visar lönnungen allt
fortfarande äro att se.

Denna sjö skall ha
ett mycket stort djup, och
många äro de som för-
res sökt mäta detta. Vid
ett tillfälle, då man där
var sysselsatt med slätter.

- 93 -

tag man sig för att mäta
denna djup. En ändamålet
bond man ett stort rep en
järnstång, som firades ned
i sjöns mitt, dit man för
ändamålet ratt ut, men
inte vådde man näsarbåt,
tän. Men bonden då ämnar
ett rep rid det för, men
ej heller var lyckad med
komma till botten.

De gamla brukarna
tala att en borg skall ha
sjunkit på den plats, där
berämlta sjö nu är. Men
än därvid tillgätt vet
man icke med klarhet, om
sagen har sig, att en her-

remen där varit boende, som
 var så gudsaktig, att han icke
 skömdes, utan drog ut: Borg-
 en med hundar och koppel
 i sjöna juldagen för att
 jaga. Med honom var
 åtskilliga libasinade.
 Men när de så återvrat
 hem på krallen började
 de att dricka och spela
 kort, med det resultat,
 att på natten sjönk he-
 ra slottet och med dem
 både herrarna och vord-
 rit. De gamla brukade
 onskan: att vid riktigt
 klart väder kunde man
 se spinnarna av detta

djupet nere i sjöns botten.
 Nu har dessa blivit över-
 vunnna av allhanda snir
 och rätter, så att de icke på
 länge varit synliga. Men
 att slottet allt fortfarande
 står kvar i botten är man
 på det klara med.

Det finnes också åts-
 skilliga namn i närheten,
 som herra händelse, Bor-
 gens kaste och Borjälens
 års höjder i närheten av den-
 na, som på sitt sätt ge stöd
 åt sagan.

Underliga fi-
 har det också funnits i de
 sjö. En utmed denna
 boende torpare hade för

många är sedan lyckats rinfän-
ga en stor gäddan. Men
dock icke till andra sidan
utan hade en stubbig sjö.
Torparen var mycket glad
över sin fångst. Ty på morn-
en god dag hade han icke
erhållit en sådan fisk.
Rätt som han gick brides
emellertid en röst nere
från sjön: "stubbölsjätt kom
hem. I samma ögonblick
gäddan ett slag med stjärta
så att Karlen slår iken-
ne. Sedan var han spörlöst
borta. Han tog naturligtvis
åter vägen till sjön och torpa-
rens gäddje över fångsten blev
bort. H. Nilsson Frånstorp.

40.

Loshults su
gröckeri.

Mellan Killeberg och
Halland lög fördes ett hus,
omgäts av en person, om
vilken man sade, att han
kunnat tulla. Efter den-
nes död språkade det all-
deles förförligt och slutli-
gen vägrade ingen bebo grä-
den. Den gamla ägaren ut-
bjöd den både åt en
och annan, men utan re-
sultat. Det var ingen
som ville vid den. Flea
pröster var där för att
läsa bort spröket men all-
deles utan resultat. En
afton kom en gammal

vandringsman till gården och
bod en husman där för natten.
"Det ska" i fj, gamle man, sa
de bonden, "men i för vänta-
red på att det kanske
spåkar". - "Åh, så ont be-
kommer mig föga", sade
vandringsmannen. "En-
som sak är lätt hjälpt".
Bonden undrade hur det
skulle gå till, samtidigt
som han beklagade sig
för spåkeriet.

Manne antalade
nu för bonden, att den
förste som hördes av i spå-
kig skulle han säga: "Jag
dricker dig till. Du får

Sent på aftnen samma dag
kom en av grannarna på be-
sök. - Bonden bjöd denne på
en sup, samtidigt som han
sade: "Jag dricker dig till och
du får min gåva". - Men på
natten spåkade det lika
bra. Alldeles som fört.
Bord och stolar kastades
omkull i rummen och
det var omöjligt att dämpa
des röstas. Man kunde ri-
skera för att bli ihjälslagen.
Hustrun blev allde-
les öfvergiven, tog man
tror, att en Skall. Spå-
kerihistorien vara upp-
klarad. Man förde bud

efter vandringssnön. som man lystrades på tag i sent på kvällen. Man bodde hemma för Gud. Skall stira och språket om han kunde. "Jag för väl förstås med detta," svarade denne. Han lade sig i spökrummet den natten och när det åter började bullra drev han detta ut i den närliggande slöngen, där det pounds vid en enbuske. Där är det allt fortfarande kvar. Man förstår detta för att prunt omkring busken är gräset alldeles upprätt. — Carl Larsson
Lund.

Härn äret språkade det alldeles besatt utmed vägen mellan Brady och Enitslip, där alltid dälighet brukat förfinnas. Jag kom en gång för i dälstran med Brätton alaf, och när jag hunnit förbi Neglarsa brölse, skall det till i en värdelägen gård, som om portarna med en frifär lig Skall slagits ihop. Som den gamle ägsen till gården rygs fört dält begärs vi oss dit för att se vad som står på, och då slås portarna åter samman ännu vare är fört. Vi

Kunde icke på några villor
nysställda något. Renter-
na var lösta och allt var
tyst. Vi gingo därför till-
baka, men när vi återkom-
mes ut på stora vägen
skvall det till på samma
sätt som fönt. Vi för-
stods nu att det var
spöckeri. Och låts allt
bers-

En kväll, då jag va-
rit nere i Ritsköp och kom
i närheten av samma
gård måtte jag en gubbe,
som icke hade huvud. Han
hade i stället som en
svulst över sig. Jag hajade
till, men som han gick

på den ena råkanten och
gag sjöls vid den andra, blev
det ingen fara med nattet.
Jag blev varken sjuk eller
illamående.

Under vintern
har man talat om att det
spökat vid ett utmed vägen
i närheten av Brimbochen
beläget hus. En brinna,
som sent en afton kom för
gräsi, såg på artonid att det
brann ljus i alla fönster.
Och ändå var det ett obe-
katt hus. Då hon kom
närmare släktades de alle-
som vems på en gång och
det blev åter mörkt.

N. Wikham Västaby 1924.

Fjälkeslads P.
Prosten Bjugg.

-104-

42.

Under min far barn-
dom fanns det i Fjälkeslads,
där hon var född en most.
som hette Bjugg. vilken
var känd vida omkring för
sin originalitet. Vid ett
tillfälle, då hon skulle
predika i Råbelips Kyrka
och kom gående stora gån-
gen fram emot altaret, ut-
brast hon: "ark, mina
vänner! i natt ha alla
mina ärtor friset av på
återn." Detta var det
ringängspråk hon vid
det tillfället begagnade.

-105-

En annan gång yttrade
hon i samma kyrka, då hon
kommit upp på predika-
stolen: "jag går till ho-
nom - stäng den dören -
som skall fölloa Israel!
Hon dog alluivt på smil-
bandet över detta underli-
ga ringängspråk.

Prosten Bjugg var
känd för sin stora sniken-
het efter jördiskens ägde-
don. Vid ett tillfälle då
hon skulle "goda" ostnjälk
kom en topryggen med
ett stort krus och en liten
skämtt njälk på batt-
nen. Prosten förbrödde

hennes. "Hur kommer
det sig att du har så litet
mjölk?" sade han. "Jag gör
ingen inbörskning för
dig i kyrkan. - "Hon ska
sälja på mäsor", sade prot-
sten som och fylld hennes
Arms med mjölk från
en av de närliggande hön-
sarna. "Gå nu du hem
och koka efter huru mjölk
smakar", sade han. "Men
protsten häpnade öfver en
sådan fräckhet, kastade
sin anteckningsbok. Som
han hade i handen och
gick ^{hän} till sitt. Och gum-
man gick gladeligen hem med
sitt kors. —

M. Ek
1320 by.

Vänga st.
"Trallesten"

Det finnes en stor klipp-
häll i närheten av Fegelsborg.
vid Vänga, som gemenligen kallas
Trallesten eller Trallehall. Och
berättas det att trallen Längre
när enat Trallehusen en
gång kastat den mot Vänga
Kyrkan. Den förfelade sitt mål
och föll ned här. De gamla be-
rättade alltid att på julaft-
onen var denna sten alltid
upprätt på guldstället, med
att trallen dödade för-
der och rörde sig på samma
sätt som vid illafästerna
i närheten av Tralle-Läng-
by.

Vidare finnes det

trall vid Ellakullen i närhe-
ten av Fegelstorp. Mera än
en som gick där förbi nattetid
räkade ut för dem, och det kunde
understundom vara obekvä-
ligt nog.

En gång när talade sin-
kunda om, att en gång då hon
kunde sin väg där förbi träf-
fade hon en kvinna med
silken hon gjorde Silbörp.
Hon gick och gick och aldrig
kom hon dit hon hörde hem-
ma, var för hon snarast möj-
ligt skilde sig från den främ-
mande. Som antingen var en
trallkvinna från Ellakullen
eller också en Skogsman.

- Hon. Fr. P. Rydén
fr. i Fegelstorp.

Örkenecks
Häcken.

Det var en gång en pojke
och en flicka, som gått ned
till en ardetruia där som
flytta genom Örkenecks socken
för att bada. Då kom näcken
och uppenbarade sig i form
av en liten rödbrun präst och
tygde sig till flickan med
begäran att hon måtte lösa
hon. Denna tyckte att
pojken såg så innerligt
snäll och var ut att hon be-
skat att vilfora hans be-
gäran. "Sätt dig här i mitt
bryn", sade hon, "så skall
jag försöka ett slag. För

Sökerhått skoll kändt hon
att lösa upp sitt förkläds-
bond. Och det var det.
Ty det dröjde icke långt för
än pojken sken bärjaskli-
orlig. Och rätt som det
var för hon direkt ut i äm-
Hon hade på tag i flä-
ssens förklädesbond. Hon
fästet noggrant, att om
hon icke löst detta skulle
hon på följt ut. Den lille
svakre pojke med vilken
hon sommantäffat var
ringa annor än viken, som
på uppehåll sig.

- Skulle Søren
Gjirbjørn.

Det var en gammal äika
i Skeshult, Örkeneds socken,
vilken en krall hade sin
väg genom endån belägen
drög. Hon räknade döms
mista en kort, som var så
fär och så grov, att hon
icke på länge sett hans
make. Hon gick vid hans
sida en stund, men obser-
verade snart nog, att han
hade en hästfot. Hon
blev sedan svag och
ville ut vorenda natt för
att träffa honom. Hon

hade klort för sig, att han
uppehåll sig i trakten. Efter
ett års tid dog han.

Örkenstedt

- Dr

45.

Skogsskiva

As 1137

En gång var några
här ute i Skinnemysa skog
för att bygga tjörved och
bränna tjörva, som man
under den tiden brukade.
Under det de häll på
med detta arbete kom en
gammal köring på be-
sök. Han stod vid deras
sida under arbetet och
ville ordna med detta.
Han blev en av tjär -

brännarna ang. tog en
stev tjörva och drönde hen-
ne ut i synen: "Stå inte
här o åskådare, häring."
Satt han. Han skrek till:
"Säl, säl!" men brödde
samtidigt en röst långt
borta från skogen: "Säl
gönt, ä, säl gönt." Det
var hennes gubbe. Skogs-
mannen som brödde
och trodde man alltså
att denne hette Säl.

Även andra tjörbrän-
nare brukade tala om
att de träffat på samma
häring: - Dr

Örkened m.

- 1/4 -

Näcken.

47.

Det var en näck. som kom
härde uppreliälla sig i när-
heten av Traneborna vid den
der frikflytande äv. Han
uppreborade sig merendels
där i form av en vattentist.
vid ett tillfälle då man
håll på att köra in på
på en av gårdarna skulle
man äta meraften. Som
borden satt i sin stuga
fick han se på ~~en~~ en
ute på gården en stor höst
som var så hög, att den
räckte upp till korniggen.

- 1/5 -

der de sträckte upp hätt på
gården. "Se, der står vatten-
kastan", sade han. Men i det
samma ögonblicket dunnade
en stor hostighet nedåt
moderna. Borden tala-
de om, att den var alldeles
stälgrä. Till förgen or-
rörde sig med ett långt kas-
tigare löngr än andra
höstar.

Vid ett annat
tillfälle fanns det en
bonde i trakten, som
var utan höst. Det stum-
made till i örnhet och
han var mycket bekymrad

om huru han på bästa sätt
skulle kunna få en ny så-
dan. En morgon då han kom
ut på en vid gräden belä-
gen äng fick han se en
grå höst lugnt beta där.
Bonden blev glad under
kastrepå att få tag i
denne. Han lydnades ok-
sä detta. Sedan körde
han allt rövarbetet med
denne. Han väste dock
iata honom ha huvud-
laget på sig, emedan
han annars skulle kört
sig fri och begått sig
därifrån. Men än en

gång tyckte bonden det var
synd om kraken emedan
han hade svårt för att äta med
betslit i munnen, men
det var ju icke något an-
nat att göra.

En dag befallede bonden
en pojke att leda honom ned
till ängen. När han kommit
honom där, tog han i kastig-
heten huvudlaget av ho-
nom. Ytterst glad satte
han med det samma ned
i den förbiflytande ån,
och var sedan aldrig mera
sedd, var sig av bonden
eller någon annan.

- Jo.

Broby

- 118 -

48

Uäcku.

Det finns orkär tull-
tyg och väck i Helgeon.
Det har jag själv mera än
en gång kommit under
fund med. För en del
år sen brukade jag då och
då gå utmed ån och kasta
ut flaska med dynamit
för att få död på fisk,
som där uppehåll sig
och föngade även de
en del sädan. Då jag
kastade ut en sädan då
flaska och skattet gick
av de så fiskarna bruka
i vädret och föto upp.

- 119 -

Men till slut blev jag bestad
för detta akymre. Jag befann
mig söder om Uddarp, för den
närvarande kloabildning
från sanatoriet flyter ut
till ån. Där kastade jag
ut dynamit. Men isom-
ma ägnade jag skulle
skynas till för att se om
några fiskar flutit upp
synes det något kreatur
så förförligt, att jag his-
sar var gång jag tänka
på det, här och ratten
ytan. Det var som en
stor ko och alldeles för-
skräckligt att se på. Helt

säkert var det nöden. Jag
sträfsade allt vad jag kunde
för att komma mot hem-
met, och aldrig har jag
sedan dess rögt göra
om försäket. Fiskarna
ha fått vara i fred för mig.

- Husar Klen. Brdy.

Lommeljör.

49.

Jättar. Det var en gång två
jättar uppe vid norra
ändan av Lommeljärn,
som var borta i en av
samma jätte flicka. Hon
var fri den i samma i
belägna Kvinnön. Na-
turligtvis kunde icke mera

än en ha henne; det var ju
stort möjligt. De besto
därpå att tävla om vilken
som skulle bli den lycklige.
Vad det gällde att tärna
ut allt inthet; Lommeljärn.
Den som i detta stycke ly-
ckades skulle vinna flie-
kon.

Den ene av jättarna
bröjde i sjöns norra ända,
vid Mytcboda, under det
att den andre bröjde sin
grinning ett stycke län-
gre ned, vid ^{denne} Mytcboda.
Båda hade nämligen ett
lika långt anstånd och
båda hade ungefär som

med terräng att genomgå.
Den jätten, som grände nord-
ligt hade emellertid sitt
vindrospi med flickan så
att hon vidtalade henne
att sålra hindra den andre
sagt och gjort. Hon lovade
göra sin flit.

En dag när Dyne-
bodajätten hade det som
svårast och mest ansträn-
gade blev han angremit
och rödmod och att få
besök av den ståtliga jät-
teflickan. Hon gjorde
arbetet och började väns-
kas med henne. Han
lade sig i hennes knä

under det hon skulle "lösa"
hon i häst. Medan hon
på detta sätt dag efter dag
blev uppehållen avtull-
borin hon grände den and-
re allt vad hon orkade
för att komma till slut
med arbetet. Och på
en roder dag började
antlet helt plötsligt
minsas i sjön och
tog snort så mycket
slut. att jätten viddy-
reboda för honom att
smat porten var för henne.
Hon förstod borinens
list och blev så arg att
hon rev loss ett helt

berg, där stenhällarna allt
fort ligga kvar, samt be-
siga medelbort i väg vida-
re, för att aldrig mera
bli sedd i bygden. Men
den grovstenen grändelig-
gen fortfarande brasa
och gör underkenning-
en Löstagropen. Vi-
dare finner man ett
torp medelbort intill
denna, kallat Löstagropet.
och skall detta vara plat-
sen, där flickan löskade
gännen, för att hindra ho-
nom i arbetet.

- Hm. J. Rön-
född i Vänge.

Vid den s. k. Löstag-
ropen i nordvästra delen av
Vänge församling ha i för-
na tiden snapphanor uppe-
hållit sig. Det var länge,
som de kunde göra detta
emedan inga skenkar kun-
de komma från där. Men
när de brant och plundrat
örkenets socken kommo
de denna vägen ned, och
då mötte snapphanerna
fly över till Jämsköpings
socken, där de sedan
hållt efter det fred blivit
stuter, uppehållit sig.

- J.

Risberga 12.
Spävaran.

51.

Det var en gång en fru
 på den i Risberga socken
 belägna gården Förtorp. Som
 försvurit sig åt den ende-
 lfallet hon under vissa år
 ville på alla sätt hjälpa
 henne & skulle hon se denna
 ald hans tillhörighet. De
 ären gingo snart och så
 en dag kom den bekanta-
 de patienten och ville
 hämta sin skatt. Han up-
 penbarade sig i formen
 en stor svart hund och
 från kom snart underfund
 med att det var Homs-Per,
 som på detta sätt ombrä-

probe sig. Han sågte ut
 hunden och då detta icke
 lyckades såndå kom bud på
 prästen i Risberga att han
 måtte komma hem till
 hjälp. Denne hette Arse-
 nius och kom om någon
 timma till gården. Från
 besör han att tröda
 emellan. För ändamålet
 fattade han tag i hons
 fötter. Men prästen var
 Han hade aldrig för velat
 ha med honom att sluf-
 fa. Och aldrig hade han
 varit synlig i Guds hus.
 "På icke vid minna föt-
 ter!" utbrast han. "Der

är mig icke vär dig." Det
oaktat beslut hon att hjälpa
henne. För ändamålet löste
hon Fader sin arigt. Men
det hjälpte icke. Hunden
var litet påträngande
när gängen. Frist efter
det hon upprepade bönen
sju gånger hjälpte det.
Då måste hunden gå sig
i väg, om än det skedde
med matvilja. Under
tiden prästen löste hade
en rogn kort fram till
gödringron. I denna
satt en svart kladdher-
re med ett grått ut-
seende. Det var natur-

ligtvis fulingen själv. Hun-
den var borta en hurs tjänste-
andor. Men fristad därför att
den kloke prästen från Rix-
berg kommit i lagstid
när denne löste Fader sin
frå sjunde gången gav
sig slutligen i väg. Men
den grå så vådant såga
fram, att rognen tona-
de omat gödens bränne,
som till följd av den ist-
samma stöten vändes
upp och ned. "Nu är du
fri," sade prästen då han
gick. "Synd icke här efter,
ty då vill jag icke låsa
dig fri."

P. Stjernberg
Rustorp. 20. 11.

Vedby se -140-
"Drottning Hocka" 52.

Vid Djärna i rönheten
av Hylletofta ligger en hel
mängd stenrör, vilka ut-
gåra förutningen från en
tid, då hela landet var
isgräslat. Det fanns
en drottning kallad Drott-
ning Hocka: som befälde
att hela landet skulle is-
gräslas. Hon gav också
sitt namn åt en kap-
pel, som var en kapa-
ll, som de isgräslade
människorna. När denna
isgräslning skedd hade
kades de stora stenar som

-141-
man i rön eller rön, vilka
allt fortfarande ligger kvar i
skogarna. Så kom denna dö-
den och ännu blevo till
den del lagda öde. Rön
ligger dock allt fortfarande
kvar.

— 53. —
Förutgående se
"Hocka".
Det fanns en klocka,
som var buren i Försam-
lingstofta församling, vilken
ofta anlitas av ortsbe-
folkningen. Denne ordi-
nerade det ena örnanda
att användas vid be-
dret av sjukdomar. Den
kunde både vid ett till-
fälle sitta honom dels

för en tugga, som var gult,
dels råk för gumman, som
jämval var dålig. Vid
hemkomsten skulle hon
ge den ena och andra av
medicinen, men rådde
så vid tagen fel och gav
gumman vad som skul-
le ha varit om. Ef-
teråt upptäckte hon
mistaget. "Det var av
sinadryggrarna du
gick, mor, sade hon ut-
sittande. "Det kitter,
sa gumman, hit med
mellan, ty jag känner redan
hur det lindrar."

- Jo -

Riseberga ¹⁴

~~Riseberga Pettersson.~~

Det förmå för en del av
sedon en prästman i Rise-
berga vid namn Pettersson,
som var rätt allmänthörs
för sin värlighet vid ett
tillfälle då en gumma
skulle göra sitt timde
tyckte hon i att hon gav
hon för litet. "Kom
ihåg, mor, sade hon, att
jag har se afri-sirjda
born att hjälpa fram.
- "Kyrkoherden bör väl
och så minnas att jag,
en fattig änka, och så
har born att draga fram.
- "Ge mig si, sa' kyrko-
herden, hur många

är det man kan? - "Ja, det
 ska jag säga, såde den man-
 niga grumman, "det är två
 större och två mindre, två
 medelstora och två små,
 samt ändå en till. Nu
 som kyrkoherden adde
 o lögga ihop o se vad
 det blir i, han började
 räkna och fick det na-
 turligvis till nio-
 Men prästen gav sig icke
 ändå, och tyndet fick
 han i alla fall punga
 ut med efter den beräk-
 ning som han gjort. Det
 gavs inga par dm.

Jo

Rixbergens
General Toll.

General Toll var född
 i Rixbergs socken och grändens
 nr 60. Silken besökte han
 också Rixbergs, åtmin-
 st på gamla dagar och
 slutligen, efter det han
 lidit, blev han också där
 begravd. Vid ett till-
 fälle, då han gick vid
 Alehemösa gårdsgårdsgränd
 under väntan på Skjuts,
 gick där en storsall på
 gården och sprätte. Det
 var en lössman vid namn
 Söderberg. Som denne
 var mycket riklig och
 gärna ville veta vad det

resande det var om att
 inte på föderdags genom
 hans distrikt, ämnade han
 syroja Tullen vem han
 var. Då denne för sig
 framlät att gå honom
 i förväg. "Vem är min
 herre?" frågade Tull. "Vem
 jag är inföll den förnämde
 kónsmonnen. "Ja jag
 är kónsmonnen Frans
 Söderberg, snabelt repli-
 kerande: "men vem är
 du, som vill ha vetenskap
 om mig?" "Äh, det är bara
 generalguvernören Johan
 Christopher Tull, "blev
 svarat. allen kónsmons-

gulten för sig och som
 de genast: "det var ju icke
 så litet det heller", vilket
 som Tullen att skratta,
 då hon hörsade. Mera
 än en gång skall hon
 sedan ha skrattat åt det
 som hon fått av denne
 riktiga - Petter, som var
 bröd vida omkring för
 sin höghet och sin stora
 dumhet. Mera än en gång
 rådde hon ut för ^{skämt} ~~skämt~~
 från finurliga bröders
 sida: som icke aktade
 för att driva med hans
 storsordighet.

Jo

Munätra nr - 148-

Läseriet nr 56.

prosten Collin

Det finns väl knappast
någon präst i Gringebro
som så fientligt stände-
mot lönarna i då dess
började verka under 1850-
talet. Som prosten Collin
i Gringebro. Han ut-
trädde ofta emot dem
av de "lönepräster",
som icke drog sig för
att ge vgen, var den 8-
dennerna som kyrkoher-
de i Skepparslöf bekante
Per Nymansson, vilken
delvis föll sin yrkes-
sinn i Gringebro hos den

470 - 149-

fromme kommunicerande
elsson. Han hade en gång
ett stort möte i en gränd vid
Ghünätra och hade dömd
till till valt de bekanta
orden: "O Israel, din
profeter äro som röra
i ören". I denna sin
utläggning gick han
mycket långt tillräk-
ta med de präster som
sökte att hindra den fria
missionverksamheten.
Efter att beklagade sig
prästen för denna anfö-
ring, som han trodde skulle
bli en grund för fröddhet.

Nyman var vid denna
tid baptist. Men inom
kort blev han förtärfad på
dena åskådning, och
opstod sedan de baptis-
tiska skrifterna under
närma och sket upp den,
på detta sätt demon-
strerade sin naturliga
för dessa lärooutser. Men
han var en from man
och en god predikant, och
fåddes många vägar
att höra honom och de pi-
etistiska brukade låta
konfirmerade sina barn
hos honom i Skogskyrkan.

— Den Prof. Nylén
Nymen 78 år.

57.

Det fanns inga större
spjurer till bland de s. k. lä-
rospjurerne än Per Nyman,
som under en längre tid var
närstående i Vennerslöf,
Söderströmstråket. Han
blev en gång anklagad
vid domkapitlet i Lund
för det han vid ett besök
i Skövde skulle ha upp-
trätt obehörigt emot
prosten Collin, som anklagade
honom för det han
med "vild" trätt i kyrkan
förtärfades. Nyman för-
svorade sig naturligtvis
för beskyllningen. I den

indaga, som hon avsånde till
 omhändertagandet, hade hon sta-
 rat detta med "u". Det var
 en dum pröf, utbrast bi-
 shoppen. "Hon kan ju icke
 ens stora rätt. Därmed
 professor Thomaner, som
 var bänd som en stor gryn-
 va utbrast därvid: "Ah,
 i må näg till hon vet ha-
 ra ett omkapitel skall
 storas". Han fick na-
 turligtvis skutlarna
 på sin sida. Nyman hade
 gjort detta för att hä-
 da och hära.

J.

Vinslöfs su.

58.

Soc. fria missionsverk samhället.

I min ungdom fanns det
 ingen outträttligare missions-
 vän än gamle Per Svensson i
 Örneberga. Med för entusi-
 asm var hon med i arbetet. Jag
 minns honom från min ung-
 dom, då han en sommarvår-
 dag predikade vid ett stort möte
 i Förlöf. Det var en salig och
 varm sommarvind och
 hon hade icke annat plog-
 på sig än skjortan och ett
 par byxor. Men det flöda-
 de från hans lörygar och
 för av de dätida predikan-
 terna kunde vi äta sig med
 honom.

Det var denne Persensson Ros-
 enius vid ett tillfälligt besök
 i Uindöf, var daktar Bergman
 presenterades för med orden:
 "Här är den man som för-
 vordlat sitt brinneri till en
 bönesal." - "Det var bra, min
 bror Persensson," utbrast Ro-
 senius, "där ~~var~~ nu icke
 att tacka Gud för att du fick
 utfråa den goda givningen."
 Persensson, som väntat sig
 bekänna, könde sig rätt be-
 söken, men ansåg dock,
 att Rosenius i alla fall
 var den, som haft rätt -

— Jo.

Jag bröde en gång under Jo
 min tidiga ungdom Rosenius
 predika i Uindöf. Sjukt var
 han när han kom dit och raga-
 de knappast uppträda. Efter
 det han legat en stund ute
 i sabrosten och kom ~~att~~
 hela kyrkan vara full med
 folk trädde han upp i
 predikstolen och talade
 så vid en hel timma.

Efteråt sade han sig
 vara fullt frisk. Vid af-
 tnen, då han var inbju-
 den till prästgården, var
 han frisk som vanligt.
 Detta blev emellertid

hans sista besök i Kläne
någon tid senare fick han
läsa i tidningarna hans
död. Men så mycket minns
jag av hans besök, att en
struktad predikant var han.

Jo

Rindaby för

den fria missions-

60.

vikaren - Det förmis för många
heten är sen en rida omkring
berömd predikant i
orsalen vid namn Nils
Håkanson. Han var en
av banbrytarna för den
fria missionsrörelsen i
dessa bygder. Under 1860-
talet skulle han predika
hos en bonde i Rindaby,

som var läse. Däravonde
brytshuden i socknen, var
någon en Adrian, var fiend-
ligt ständ mot läsare. Han
hade låtit häkta Nyman
och skulle en ävenledes söka
komma åt Nils Håkanson,
så han fick höra honom vara
närvarande. Bonden hade
emellertid fått vetskap om
prästens planer, varför han
ställt ut väkt för att se om
prästen och fjärdingsman-
nen anlände. Denne rap-
porterade orsken i god tid,
så att när de båda her-
rarna stegade in om
porten smet Nils Håkanson.

son ut genom en dörr till
trädgården. När de kommo
in i stugan syntes ingen
predikant till, men bonden
satt vid långbordet och läste
en bibeln för de närvaran-
de, som under andakt lys-
nade på. "Vad gör ni
här?" frågade prästen. "Vi
läser bibeln," förklarade
bonden. "Det har vi ju
allt rätt till," menade
prästen vidare. "Har
jag icke rätt till att läsa
bibeln i min egen stuga,
menade bonden. "Då måtte
lusan nyss ha blivit ändrad."

"Ni har icke rätt att läsa bibeln
tillsammans med andra på ett
sätt som här sker," förklarade
emellertid prästen. "Det är det
att betrakta som konventikel."
Bonden fortsatte emellertid att
läsa utan att vidare taga
notis om prästen. Under
tiden genomskådade denne
och fjärdingsmannen gården
för att taga reda på Nils
Håkansson, vilken då be-
fann sig på vandring
mot sitt i boresby beläg-
na hem, dit han också i lag-
nordlig riktning anhönde
någon timma senare.

Do

Vid ett annat tillfälle be-
södes emellertid kyrkoher-
den och länsmannen för lag i
en källport i samma Rinka-
byggnad vid namn Svan Frels-
son. Denne brödes en söndags-
eftermiddag till häradsbete-
tet i Gjälhinge, där han som
en vanlig förbrytare fick
stanna natten över för
att påföljande dag föras
till fängelse i Kristian-
stad. Han blev dock snart
åter lösläppt och blev
nu ivrigare i sin för-
kunnelse än förr. Lagen

blev också mildad. Efteråt
besögs sig predikanten jäm-
väl till Uby, där prästen var
boende. Han mätte kyrko-
herden, som var på vandring
i kyrn. "Så du nu här igen?
frågade denne. Predikanten
meddelade att han i de de-
na gång var där som kyrko-
herde utan han ämnade
predika där på Krållen.
"Jag har ju sagt dig, att du
idse för förnas i min för-
samling i Svan kyrkoher-
den. - Ja, det vet jag väl,
infäll predikanten, men
jag kan inte gränna

mig att jag lovat lyda. Ni-
 med fortsatte han till det hål-
 le där predikan skulle hållas
 Kristen kom också med till
 detta möte. Efter predikans
 slut kallade han ett tal, var-
 han sade sig icke kunna
 svara för de närvarandes
 själar, ifall man fortsatte
 på detta sätt, då reste
 sig en grumma i hoppen,
 grovhandlare Måten Pers-
 sons man och svarade: "Jag
 ska lov, vi ha en långt
 bättre herde att lita på
 än på er, annars var det
 illa. Kyrkoherden gick snö-
 ren därifrån."

Mellby på Albo län

Per Nymnorsson.

Per Nymnorsson predikade
 en gång, då han var frick-
 givningspredikant. hemma i
 Kirill. Då som Ladufogden
 å den närbelägna gromlaker
 regjorden Torup dit för att
 driva honom därifrån. Huset
 låg på herregårdens ägor.
 Men han kunde icke, för den
 stora trängselen skulle kom-
 ma in i huset, förän
 predikan var slut. Då
 gick han in och fann Ny-
 mnorsson sittande i kake-
 lagnorren. - "Har du
 något pass?" frågade

- 164 -

denne. "Nej, inte utan mitt studentpass; blev svarat. Lade fogden på tag i detta och omgäddade det både utantill inman. "Var han du stulit detta?" frågade han. "Nej, detta har jag icke stulit, utan ärligt förvärvat," blev svarat. "Han ville icke tro detta, då blev mor-
mor, som var en mycket resolut kvinna, arg och högg ladvogden i armen. "Ut med dig!" utbrast hon. "Jag skall sam-
verligen ge dig pass med det samma!" - Och ut

- 165 -

som han så det var en lust att se. Därmed slog grumman öfren i lös. Fogden skinn-
des som en råt hund emellan en hel del av väntesbesökarnas stannat kvar utanför att se huru det avlöpte.

Olaf Hall

J. i Kiriki-

63.

Hjälmar påLäseriet

Vid den tid, då lösen-
et florerade som bäst; Hjälm-
ordren fanns det en kyrko-
herde och församlingsskrivare där
vid norra Ström. Både han
och prästinnan voro hjärtligt
snälla och beskedliga män-
niskor. Efter honom kom
kyrkoherde Laurin, som

var gift med en syster till
den bekante sångaren Oscar Thu-
feldt, vilken ofta var språk-
gälden. De användades för
stora möten och jag hörd
Thurfeldt på tala och sjunga
vid flera tillfällen. Han
kunde en hel del att spela
gita och var enastående i
sitt slag, då det gällde
harterandet av denna.
Han var oerhört bitter
emot baptisterna och vid
besök i Hjärnsbilla mis-
sionshus uppträdde han
fiendligt emot dem. Detta
missionshus stängdes

av en brunnslång, vilken
för varit använd som döms-
tolsst, men köpts av mis-
sionerna och blivit mission-
hus i stället.

- Nils Niklasson
Västaby.

64. När Skinnåkra och
Örkens var en pastorat.

Under min barndom
var Skinnåkra och Örkens
pastorat. Det var våra två
mil mellan dessa bäddplat-
ser. Det fanns visserligen
två präster i Skinnåkra,
men varje söndag fick den
ene av dem förflyta denna
länga väg, och dessutom
allt enallan i sockenhuset.

Jag kommer vänstrilt ihåg
en söndag under kommunis-
ter Danielssons tid. Vi kö-
de från hans hem kl. 6 på
morgnen och var i Örkne-
nes halv 9. Så var det skrif-
temål, högmässa och natt-
vardsgång. Då denna slutade
var slut var kl. halv 2.

Kommunister var all-
deles förtrivlat. Måsson i
Glimåker var utsatt till
2. och det var våra två
mit dit. Men jag hade
en rock springare och
undare gick det så jag
vet mig knappast aldrig

han äkt siffrat. Om vi vill
tas det eller icke var ripan-
ne strax före tre. Folket stod
tålligt bidande på kyrko-
gården, och bland dem ä-
venledes från. "Du ska inte
ha en bit mat först, gäde
denna. Han svarade e-
nallertid att det fick an-
stå tills predikonen var
över. Den drog våra två
timmar. Först då kunde
han få någon mat. Då
han hade smakat något
sen kl. 6 på morgnen
och haft två mässor och 400
nattvardsgäster, var man

- 170 -

lätt nog förstå i vilket till-
stånd han var.

Några år tidigare hade
örkebys kyrka blivit nyin-
vid. Högprebysten Roloff
Andersson var då kyrkoher-
de och det berättas, att den-
ne, som var en mycket
sträng herre, blott behöv-
de höra ut sin rock för
att arbetet skulle gå undan
med kyrkoherzget. Då
man såg denna trodde man
att han själv befann sig
i nödheten och arbetet gick
med lir och lust.

— Sven Persson
Frisygstafta 70 år.

- 171 -

65.

Glennafra ^{se}
juridisk historia.

När Sme i Norgröden,
(Glennafra) bröde på stätten
med hunden, hade han all-
tid en bössa med sig i ryggen,
och såde han sig med denna
aimera & björnta råken, som
de hade alldeles förfärligt
orec på stätten. Men ännu
här hemma såde han sig
vara en boddare. För de för-
bluffade släbarna uttrycker
han sälcunda att en gång
hade det varit en helgö-
desgård full med kika
å Glennafra vög. "Jag
skat lögs åt gödesgård,

sade hon, och tillade, att
 det var öfver trettio som föll
 för ett enda skott. Och se-
 den efter hvar, som de lyfte,
 de på vingarna dessutom
 en och annan. Det ville
 icke gäva skatthornen
 till, men hvar för sig,
 som var med, och och
 bekräftade, att det var
 som ett stort evighets ord.
 En sådan bössa ville na-
 turligtvis släpas ha.
 En sålde den och fick
 en hel femtitalapp, vilket
 var mycket på den tiden.

—
 J.

Glinaåkra socker
Byen jämstätt.

Det fanns i min bonde-
 en niostertjus, som grovna-
 de i sockerorna i Svingelkä-
 ras bevisade jämstätt.
 Han brödde sig på frände
 nära och ge ut de fattiga.
 Vid ett tillfälle som
 han sålunda var i ett fat-
 tigt hem i Glinaåkra socker-
 den. Däru var en som-
 ma hemma enedon på
 åldarna var borta på
 arbeta. "Vänta vi till
 i morgon ska" jag kom-
 ma med mat åt er, sa
 jämstätt. På natten

bröt hon sig in i en frimögen bostad och safrade till sig en hel del matvaror. Dagen därpå kom hon åter till det fattiga hemmet och bjöd dessa åt de förlägnade barnen i som även då var en smula hemma. På kvällen när frialdarna komms hem sade dessa: "här har varit en snäll man och givit oss så mycket mat. De vintre icke då var det var. Sedan flera frugo de på beskrivningen visket om att det var Jönsteb." — Jo

Det fanns en mästerfröken i Emils luf under min barn- dom gemensamt kallad Rogga-Miss. Hon var med om att stjäla en stor oia i Hittarp. Hon blev sedan införfogad och satt i "höddon" (härskaktet); Orsley. Där talade jag med honom genom fönstret. Hon visade mig där id ett stort hål på sin ena arm, utgående från halsen efter en blydagg. "Det sårer", sade hon, "hon Hinn miss tillfogat mig. Det är som jag mest av allt,

Hon har stulit dubbelt så
mycket: sin dag är ja'
hon gänt, men ändå gänt
fri. Det låg en viss an-
rning i detta. Rogge fick
sina tis är för sina be-
drifter och för därefter är
till Amerika. Hiss his-
se gick också i fortsätt-
ningen fri, men drabbas
av andra olycka så
det syntes noggrant att
han varit en värdig man.
Annars skulle det icke ha
gänt honom som det gick.

— Jo.

Glimåkra su
Byen Järnstad.

efter det att Järnstad
kommit ut från förbrän-
ningen kom sig ett bra hemman
nere på glätten, som hon sade
för pengarna, som hon arbetat
sig till under det hon satt in-
ne. Men hon hade nog haft
någon gråla gränd vägen-
stades, som hon sökte upp
efter det hon kommit ut.

Många är skore kom
hon i ett stort silbströf-
ande mycket Glimåkra
sviken efter timmer. Hon
som förvid in i en stuga
under det hon stod vid

Spriden och vände sig kände helt plötsligt hustrun i gården igen honom. Hon blev i hög grad förvånad. Det är ju förresten, utbrast hon ända till mannen. "Ja det är det visst", sade J. "men vi behöva ej frukta honom, ty han är lika ärlig och iakttagande nu, som i alla andra person som helst." Och det var hon också. J. stal aldrig mera efter det han kommit ut från fästningen och när han dog skedde det som en äkta och hederlig man. J.

Ö. Sallerups
Snapphanar.

69.

Det fanns en herre som under snapphanatiden ägde husets gård i Östra Sallerups församling. När den nu hade snapphanarna fått tillhåll. Då och då anfälls de brända storkärr, när de på uppenbaradhet i bygden. Efter satta av dessa, grävde de sig i en källare, som var belägen vid gården. Dem var övertökt och fullkomligt döda, så att det var möjligt att dö utryta dem.

— V. Nilsson
Hölleröd.

Löröds sn.

-187-

"Hallabjäs"

70.

Det finns en hög botten
i närheten av Långaryd, ^{länga-}
gementligen kallas Hall-
labjäs. Denna var under
äldre tider bebodd av
trall. När kristendomen
bröjt förkunnas, kyrkan
uppförd i Långaryd och
skolor uppkom i
denna, blevo trallarna så
förlättade, att de besto
nedså denna. Från det
i Löröds socken belägne
Hallabjäs kastade de
stenar emot denna. En
sådan sten ligger fortfa-
rande kvar vid Skärhus.

-181-

och en vid Örnesholm, samt
flera sådana stora block,
liggande på andra ställen.
Snart förstod de emel-
lertid, att deras makt
var bruten och att de ha-
de ingen makt över det
nya tempel, som blivit
byggd. Därför uppkände
de sin smärning om att
kasta sten mot detta och
det hela resulterade i
att de i stället besto
att flytta därifrån.
Det är längesedan de
sist uppenbarade sig
i trakten.

— V. Nilm
Källaröd.

Långaröd Sö

- 182 -

Bye Präkebult 71.

Det finns en by i Långaröds socken kallad Präkebult, vilken efter det löngsviga brigt under Karl XII:s tid låg alldeles öde. Så finns det en stor kalmare vid namn Mikael Kleen, vilken är kungen erhåll den som göva. Orsaken hertill skall ha varit den, att Kleen vid ett tillfälle skänkt kungen en kardustabak, värd 3 rdr. Detta var nog för att bortsända hela detta område till den fränt rike och

- 183 -

vilfridda monnen, som aldrig flyttade dit, men hon kunde dock frändes vid en försäljning draga goda resornger av den för detta sitt erhållna göva. Det skall dock icke ha varit Karl XII, som skänkt bort sagda område utan Holf Fredrik.

- V. Nilson

Välberöd.

Långaröd Sö

72.

Troll.

Det finns en hög backe i Långaröds församling, som gemenligt gös under benämningen Längebacke. I denna bodde för Troll, vilken var flitigt ungäse

med trullen i Hallabjör,
med vilka de idlade pli-
tigt ungdom. Efter det
att dessa i genom sin om-
döme med folket i tralten
angående kyrkan, nöd-
gats flytta församling, blev
de minnade åt sig själva-
lymda personer i tralten
ha emellertid uttalat
att varje julaften bruka
berget vara upplyst af
grönländstälten, så att
de skinnande solarna äro
synliga på långt håll.
På träden i tralten sin
dans, omkring ar små
gryddingar. Som på deras

ärenden. Man förstår
ouppå locka dit männi-
skan för att leva dem in
i berget, vars salar snart
mag skulle slutas och
de uppfikna för alltid
där för kvarstanna som
fångar. Man vet sålunda
berätta om valpflickor,
som där i forna tider kom
mit bort, utan att man
gjord minsta sätt kunnat
spåra var de tagit väg.
Naturligtvis ha de kom-
mit hos trullen i Lunge-
backen, där de fått
släpa och slita så länge
livet varat. V. Nilson
Hölleröd.

Esphults en 74.

Troll.

Vid Olarp har det
från femmits troll. Dess
ha hållit till i en där
belägen stor gratta. Som
ännu finnes kvar. Un-
der frumtiden brukade
trollen ofta att salu
sitt silver. Men bruck
ut detta i stora hägar.
En bonde, som gick där
förbi blev förvånad och
gick så till, att han
såg en silverhög liggande
utmed stigen. Runt om
denna syntes en hel del
ormar. Bonden kastade

Sin blick rikt bland dem,
fångade han följande de
sin makt över silveret och
mätte sig i ryg, och
ter han kunde taga vad
han ville av detta. Han
igenomblev han en
förmåga. Men
det gick i detta fall som
i så många andra till
för vår vade förmåga.
Neter. Rensarna gingo
litsa fort som de kom-
mo och skall han icke
haft någon stor välg-
nelse av dem.

— H. J. Stenbergs
Esphult.

Lommel-Gjör.

75.

Jättarna, Det var en gång tinnu jät-
ten Hjelte, som skulle torpa ut Im-
torinna Gjör. Den ene gjorde
 söder ut vid Dyneboda och
 den andre vid Edre, längre
 norrut. De hölls på både
 vittida och sent och det
 sig en tid rätt svårt ut,
 att argöra vilken som
 skulle vinna vädret, som
 var mycket stort. Men en
 dag, då den som höll på
 vid Dyneboda ~~så~~ mid-
 dag hörde han ett besyn-
 nerligt porlande norrut.
 Han visste icke vad det
 var, då han låg i sömnen

och halvsömnern. Han bestämde
 därför att skyndsamt se efter.
 Jätten lopp hon i väg genom
 skogarna så tändes snjast.
 Då hon var fram. Snart
 var hon också uppe vid
 Edre, då såg hon den
 andre jätten sitta på en
 bergskulle med benen
 digrande mot jorden.
 Under det han mystas
 förvåning. Det kunde
 hon inte göra, ty nedan-
 för porlade vattnet mun-
 tert i väg mot Alafstien
 och havet. Han hade lyckats
 nå sjön och vunnit vädret.
 Den andre jätten blev
 då över så arg, att han

icke en utmerad sig om
att titta på utan begär sig
vågar för att aldrig mera
visa sig där i bygden.

Tummele.

- Kän Andersson
Tummele 75 år.

Ljusna gubbe. 76.

Vad ett tillfälle för många
är den då man var sysselsatt
med slätter på Ekbores ägn
utmed Tummelesjön, fick
man se en förvunderligt stor
gättesstallt syssla med
nästatter längre bort ut-
med sjökanten. Där en man
en sjögräs växt. Han
hade vita stjärtsömmar
och ben så långa att
det för dem tedde sig.

Som en hon gått på lake-
stegar. Efter någon stund
var hon emellertid försvun-
nen. Men rätt som det var
fick man se honom på annat
håll utmed sjön. Han
fruktade nu att det var Ljus-
na gubbe, en jätte, vilken
sedan gammalt upprhål-
lit sig vid Tummele och
Sörmlands lund. Men han
hade då inte varit synlig
för många år och ingen
av de i slätterarbetet del-
tagande hade fört fått
se honom. Jag har berättat
se från en som sjötv var med
vid slätterarbetet.

Vånga R.

- 192 -

- 77 -

Snapphane-
hallen.

Det finnes en förjändigt
stor stenhöll vid Kasseboda
i Vånga socken, belägen
om där ett par kilometer öf-
ter om Tunnelsgräv, kallad
Snapphanehallen. Inne
denna stora Snapphanes
gräv ha upprehållit sig ef-
ter det de blivit frifälj-
da av de svenska krekta-
na längre söderut. De
hade emellertid varit så
förskrämda, att de grävt
hål från båda håll, så att
om de blev inreng-
da från det ena, kunde
de komma ut om det andra
hållet.

- 193 -

Efter hand som Snapphaner
utslades och man fick till att
mera ägna sig åt snapphaner-
neras hade man folk där up-
pe att spionera på dessa. En
av de på detta sätt anställ-
da lystrades uppträda den
mest gråtta motståndande
gången. En natt, då man
visste en del Snapphaner
befunnos sig under stenen
stämmande svenska soldater
till. Men ingen vågade sig
in i grattan emedan det
skulle ha kostat den livet
med samma som förskräkt.
Man beslut då att råka
ut dem. Man stegrade sam-
man väldiga massor med
ris, som antändes och glöms

någon slags prut lydnades
 man pressa näken inåt grot-
 tan. Att snapphonererna var
 i denna förtas man där att
 på och på sköto de en soldat
 som av nyfikenhet kom-
 mit i deras närhet, så att
 de kunde få sikte på den-
 ne. Men de kommo dock
 icke ut. Att kosta sig i hön-
 denna på de svenska sol-
 daterna, det föll dem
 vcke in. De lätto de hell-
 re räkta ihjäl sig. Jämnad
 fick man dock hålla på
 en hel dag. Sedan dess har
 stenhällen kallats "Snapphön-
 nehällen".

— Jo

Det spökrade mycket
 i Kriinge prästgård i min bar-
 dom. Spökerna där uppenba-
 rade sig på olika sätt. Blund-
 annat var det ett litet spökt
 barn, som hördes skrika
 nattetid. Men man hade
 tjänst där under flera år
 och var till slut så van vid
 denna jämmer att hon
 kunde sova då det hördes
 som vint. Vid ett till-
 fälle då man skulle läg-
 ga om ett golv pinnas
 under detta skellet av
 ett barn. Detta upptogs
 och frödes till kyrkogår-
 den, dödfoster blev det lugnt.

— Jo

För många år sedan spöka-
de det alldeles fröförligt;
ett hus vid Alnäs i Kringsjö
socken. De hade sträddat
där. En av berättelserna kall-
as "Tjyplingen" och en lön-
greste skulle ligga ute i
närkängshuset om natten.
De hade icke våt inkommit
förrän det började att
spöka. Kläderna kasta-
des av dem och tröjorna
började hänga på
golvet. De försökte i det
längsta att ligga kvar,
men rätt som det var
kommo de in i stugan.

"Om vi vill ge oss gull och grana
stogen", sa "Tjyplingen", "så ligga
vi icke där."

Man fick nu bereda en
bänk åt dem på golvet. Och
där fingo de vara: fred.

Att finna en sten
i Kyllingsmarken vid Döna-
berga under vilken en rik-
tig kammare av rikt, be-
stående av flata stenar. Un-
der denna sten låg en pojke
gränd ett helt år under
kriget 1809. Han var ut-
kallad som kontravärd,
men höll sig undan. Poj-
ken hörde hemma i ett
närbeläget torp kallat

Nyberga, som förälderns
hode. Denna bruo mat till
honom så länge kriget på-
gick. När allt åter blivit
lugnt igen kom hon så små-
ningom fram och dog som
torpare i Nyberga. Den
anförda stenhällen kallas
än i dag "Drömgubben."

Kälsörda

"Kälsörda" det ligger ett berg mitt
(Troll.) inne i skogen ä stenshöjden
ägn, kallat Kälsörda.
Då påstods de gamle
att det skulle finnas
troll, vilka förvillade
folk. In då brände
trollkärning som en
gång till Stankesbygge

görd, som då ägdes av en
doktor Schann och begärde
att få låta till spörad.
Hon var icke gift men hade
en husmansall. Denna
visste icke hur hon skulle
göra, utan beslut att fråga
faktorn. Men denna sa
rade här till att hon
ville icke ha med troll-
probsorna i Kälsörda
att göra. Hon hade allt
för mycket haft obehag
av dem. Därmed vana-
de hon, att trollpro-
bsorna förvillat honom
då hon var ute på jakt
och ästadkommit att
hon ingenting kunnat

Stjunta. Grannen betogs-
de sig, då hon gick, under
förklaring, att hon hade
icke något "bröd" åt de små.
Husmorsellen sa' emellertid
att hon kunde ingenting göra
åt saken då husbonden ingen
opinion ville ha.

Dagen därpå brann
gården ned. Husbonden
var borta och man visste icke
huru elden uppstått.
Men man trodde att det
var trallen i Hallarvåf
eller rögen av den utskä-
rad, som antiftat den.

— Jön Klemedes
Slottarp.

Jul. 1. 2.

Föll 3. 4. 10. 21. 43. 49. 70. 73.
74. 75. 76. 81.

Ortvägar. 6. 7. 8. 12. 19. 30. 32.
36. 39. 52. 64. 71. 80.

Väderlek. 9.

Spåren 11. 25. 40. 41. 78. 79.

Snörykningar 13. 15. 16. 17. 18.
31. 50. 69. 99.

Städer 14.

Görögarna 20. 45.

Segerhvar 22. 23.

Permsågar 24. 35. 38. 42.
54. 55. 56. 57.

Kloka. 26. 53.

Skogsruva 27. 28. 46.

Föllhvar 29.

Väcken 47. 48.

Frivildiga: 51.

202.

Lämn 58. 59. 60. 61. 62. 63.

Skrybber o slättbör 65.

Tjinar 66. 67. 68.

LUND UNIVERSITY
BIBLIOTHECA